

Der schwere rote und goldgestickte Toravorhang ist aus Liblin (bei Radnitz) und wurde 1884 von der Familie Salz geschenkt. Dagegen werden wichtigere Denkmale aufbewahrt in einer kleinen Nische im Gang des 1. Stockes: Ein Toramäntelchen aus dem Brautkleid der Frau Resl Salz, ein Toravorhang aus blauer Seide, stark zerschlissen, den ein gewisser Scholom und seine Frau Marie i. J. 1804 spendeten. Als Ort ist Wehlisch angegeben. — Dann zwei aus Bein geschnitzte Torazeiger.

Die Führer der K. G. St. sind nun: Der schon genannte H. Josef Salz, Fabrikant in St. (seit 1920), als K. V.; als K. V. Stv. H. Albert Bernard (Großkaufmann in St.); als Kassier fungiert seit 1929 Herr Großkaufmann Emil Ra hl (St.); als graduirter Rb. stand der K. G. Herr Moritz Buss gang, nun schon seit dem J. 1910 zur Seite. Am 1. Jänner verließ Herr Rb. M. Bussgang bedauerlicherweise die Stadt St. Es sei uns hier erlaubt zu bemerken, daß Herr Rb. M. Bussgang, ein hervorragender Kenner vorderasiatischer Schriften und Sprachen ist, leider einer jener Wissenschaftler, denen Mißgeschick die Pforten zum

äußeren Aufstieg verschloß. Die Vorgänger waren: Rb. Salomon Fantl (30 Jahre Amtsdauer) und Siegmund Beinkelles (3 Jahre im Amte).

Die Geburts-, Trauungs- und Sterbedaten der K. G. Staab sind zum J. 1887 vom katholischen Pfarramte in St. geführt worden und befinden sich noch immer im Besitze des Pfarramtes, wodurch wiederholt Schwierigkeiten und Komplikationen entstehen. Von dem J. 1887 angefangen wurden eigene Matriken geführt.

Zum Schlusse sei der dem Weltkriege zum Opfer gefallenen Juden gedacht: Es fielen nach dem am Staaber Kriegerdenkmal verzeichneten Namen Artur Löwy, Ernst Schleissner und Arnold Salz, alle aus St.

Das ist nun so ziemlich alles, was über die Geschichte der Juden von St. zu sagen ist. Noch nicht ein Jht. umfassend, ist es dennoch ein Abschnitt, der von unerhörtem Aufstieg spricht. In dieser Zeit gelang es besonders dem Geschlechte Salz eine wirtschaftliche Macht zu werden, die durch zielbewußte Arbeit die Industrieanlagen der Stadt St. (von Bedeutung) zum größten Teile besitzt.

Dějiny Židů v Štěnovicích.

Zpracoval

řídící uč. Josef Rašek v Štěnovicích.

Nelze dnes ani přibližně určití dobu, kdy ve zdejší obci se Židé poprvé usadili. Pravděpodobně stalo se tak v 2. polovici 15. stol., možná že ještě dříve.

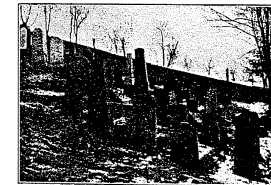
Tehdy ovládala obec a nejbližší okolí štěnovická tvrz, jejíž držitelé se v dějinách v tomto století připomínají.

v žid. matrikách, další chalupy (počtem 8) (č. XI—XVIII, dnes 111—118) byly postaveny do r. 1812.

Ke konci stol. XVIII. bylo zde dle žid. matrik usazeno 12 rodin; byli to ponejvíce kořaleční Židé, haziřníci, řezníci a sklenáři. Byli většinou pod ochranou štěnovického panství; v druhé polovici XVIII. stol.

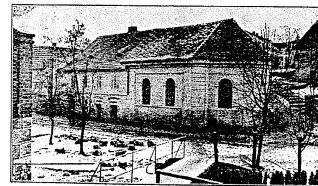
Synagoga (vnitřek)

Hřbitov

Simon Weiss

Synagoga (vnějšek)

Friedrich Wollner

Lippman Bandler

Tito majitelé tvrze používali služeb Židů při vybirání desátku v obcích jim patřících, dále Židé zprostředkovali jim prodej plodin a chovných zvířat, dodávajíc jim současně zboží všeho druhu.

Samozřejmě pro tuto závislost na tvrze a později na panství štěnovickém usazovali se Židé v nejstarší době jednak v podhradí tvrze, jednak (3 chalupy) u hlavní cesty, do Plzně vedoucí.

Nejstarší chalupy žid. (č. I—X — dnes očíslovány 101—110) stávaly již v 17. a 18. stol., jak uvedeno

stávala zde již žid. škola s n. m. vyučovací m jazykem.

Po r. 1820 usazovali se Židé v některých křesťanských domech (v č. 37, 46, 64, 65, 66, 73, 74, 84, 91). Největšího počtu příslušníků dosáhla zdejší obec žid. v letech 1850—1860, kdy čítala asi 32 rodiny. V letech pozdějších stěhovali se zdejší Židé do měst, především ovšem do Plzně, takže počet jejich zde poklesl do r. 1896 na 53 duší, podle sčítání v r. 1921 bylo v Štěnovicích 13 Židů, v přítomné době čítá žid. obec zdejší jen 5 rodin o 10 příslušnících.